

Брюксел, 2 юни 2025 г.
(OR. en)

9607/25

RECH 252
COMPET 445
IND 164
MI 346

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 28 май 2025 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2025) 270 final

Относно: СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН
КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ
Стратегия на ЕС за стартиращи и разрастващи се предприятия
Изберете Европа за стартиране и разрастване

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 270 final.

Приложение: COM(2025) 270 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 28.5.2025 г.
COM(2025) 270 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Стратегия на ЕС за стартиращи и разрастващи се предприятия
Изберете Европа за стартиране и разрастване**

{SWD(2025) 138 final}

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Контекст

Време е Европа да се превърне в лидер при стартиращите предприятия. Нашата конкурентоспособност и в крайна сметка — нашето благоденствие зависят от това. Една процъфтяваща екосистема от стартиращи и разрастващи се предприятия може да преобрази икономиката на Европа чрез увеличаване на производителността, създаване на висококачествени работни места и привличане на таланти и инвестиции. Също така тя може да играе ключова роля в осъществяването на амбициозните цели, определени в политическите насоки на председателя Фон дер Лайен, за увеличаване на производителността, за постигане на технологичен суверенитет и поставяне на иновациите в центъра на нашата икономика. Това е основен елемент от изпълнението на призива в компаса за конкурентоспособността за започване на нов, благоприятстващ иновациите цикъл.

Стартиращите предприятия и разрастващите се предприятия на Европа и сега са движещ фактор за иновациите и творчеството в цялата ни икономика. 35 000 дружества в ранна фаза на своето развитие в целия Съюз, както и още 3400 технологични дружества в етап на растеж са основен източник на нови продукти и услуги¹. Те постигат отлични постижения в предоставянето на иновативни решения на предизвикателствата на клиентите, като се насочват към нишови или нововъзникващи пазари и решават проблеми, често пренебрегвани от по-големите предприятия. Те са двигател на революционни иновации и създават нови пазари, на които ЕС може да поеме водещата роля в световен мащаб. Освен това те стимулират иновациите в по-големите, установени предприятия чрез сътрудничество, конкуренция и придобивания.

Една процъфтяваща екосистема от стартиращи и разрастващи се предприятия в Европа също така е жизненоважна в по-широк план — за нашата стратегическа автономност и устойчивост. Европейските стартиращи и разрастващи се предприятия укрепват промишления капацитет и производителността на ЕС и помагат да се намалят зависимостите в ключови сектори и технологии с критично значение. Следва да се отбележи тяхната жизненоважна роля и в осигуряването на работни места за европейците — само през последното десетилетие стартиращите предприятия в областта на технологиите са разкрили три милиона работни места. Тази трансформация може да се подсили допълнително с постепенното интегриране на държавите кандидатки, което ще разшири обхвата на конкурентната екосистема на Съюза.

Диагнозата: стабилни основи, но и нерешени предизвикателства

Стартиращите и разрастващите се предприятия имат солидни основи, за да бъдат успешни в ЕС, в това число високо квалифицирана работна сила и надеждна регулаторна система. ЕС е световна икономическа сила с водещи позиции в областта на научните изследвания и иновациите, единен пазар с 450 милиона потребители, ефективна и лоялна конкуренция, значителни спестявания на домакинствата, предвидима инвестиционна и бизнес среда, основана на принципите на правовата държава. Предприемачеството в областта на технологиите е във възход, като годишно

¹ Atomico (2024 г.), State of European Tech 2024 (Състояние на европейския технологичен сектор, 2024 г.).

се разкриват повече стартиращи предприятия, отколкото в САЩ, а от 2015 г. насам броят на дружествата в ранна фаза на развитие се е увеличил четири пъти².

Политиките на равнището на ЕС и на национално равнище значително са подобрили екосистемата от стартиращи предприятия^{3,4}. От 2007 г. насам финансираните от ЕС стартиращи предприятия, разработващи авангардни технологии, са привлекли над 70 милиарда евро рисков капитал и са генерирали над 500 милиарда евро стойност на предприятията. Европейският съвет по иновациите (ЕСИ), създаден през 2018 г., с бюджет от 10,1 милиарда евро, подпомага революционните иновации от етапа на научните изследвания до етапа на разрастване. Днес Фондът на ЕСИ е един от най-големите фондове за рискови инвестиции в дълбоки технологии в ЕС и се стреми да набере до 20 милиарда евро за стартиращи предприятия до 2027 г. Програмата InvestEU, най-голямата програма на ЕС за подпомагане на предприятия във всички фази на развитие, допълва тази програма, като насърчава предстартовото финансиране, растежа, разрастването, производството и внедряването⁵. Чрез партньори като Европейския инвестиционен фонд InvestEU е ключов фактор за развитието на европейската екосистема за рисково инвестиране, а Инициативата за европейски технологични шампиони (ETCI) успешно обединява публични средства в подкрепа на европейските фондове за рискови инвестиции.

Все още обаче днес създаването и увеличаването на мащаба на новаторски дружества в Европа е трудно. Европейските стартиращи и разрастващи се предприятия продължават да се сблъскват със значителни предизвикателства — от прехода от лабораторията към пазара, през достъпа до капитал и таланти, до успешното излизане от пазара. Пазарът остава разпокъсан, с регионални дисбаланси, а усилията на ЕС за превръщане на научните изследвания в продаваеми продукти и за разрастване на предприятията се възпрепятстват от факта, че единният пазар не е завършен — включително за капиталите — от нормативната разпокъсаност, по-ниския рисков апетит на инвеститорите, бавното внедряване на иновации, както и от недостатъчното използване на обществени поръчки.

Стартиращите европейски предприятия често попадат в двойна „долина на смъртта“ (фигура 1). Първото се проявява, когато иновациите не се превръщат в продаваеми продукти, а второто, което е особено трудно преодолимо в Европа — когато за дружествата е трудно да се разраснат. В периода между 2008 г. и 2021 г. близо 30 % от европейските дружества „еднорози“⁶ ще се преместят извън ЕС⁷, а едва

² Dealroom – Accelerating Europe report (Доклад „Ускоряване“ на Европа“), 2025 г.

³ Например Алиансът на нациите за политики за стартиращите предприятия в Европа (ESNA), чиято мисия е да идентифицира, споделя и прилага най-добрите практики в областта на политиката за стартиращи предприятия и да наблюдава напредъка на държавите членки в прилагането им в рамките на националните компетентности.

⁴ Европейска комисия — Новите европейски лидери — инициатива за подкрепа на стартиращи и разрастващи се предприятия, (COM(2016) 733 final), 22 ноември 2015 г.; инициативата „Стартираща Европа“ (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/startup-europe>).

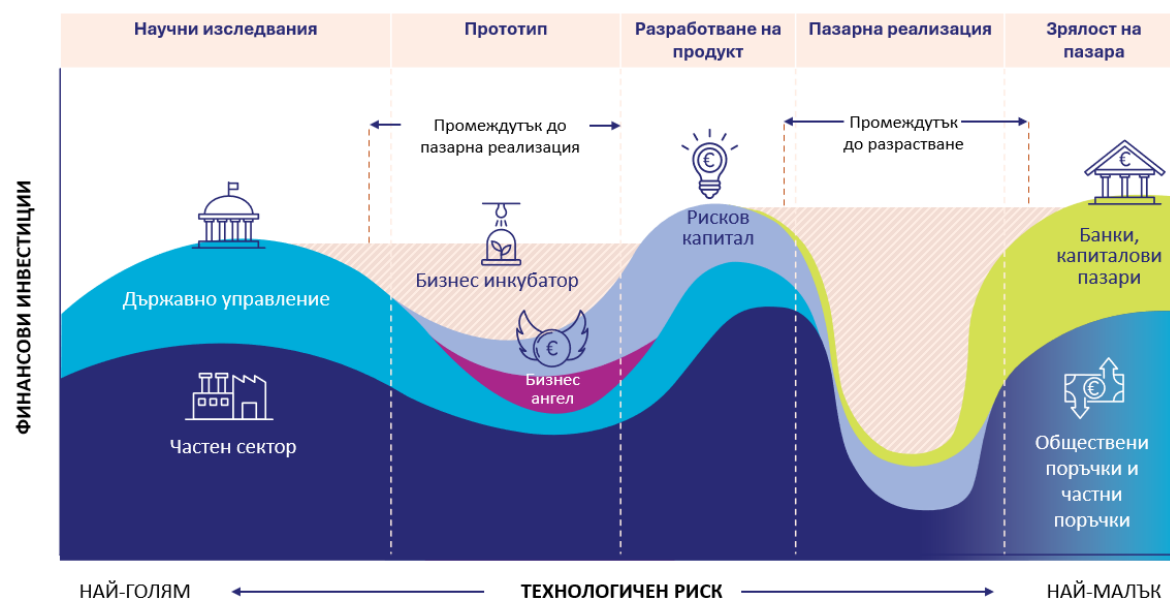
⁵ Около 40 % от гаранцията по InvestEU в размер на 26,2 милиарда евро се използват за подкрепа на високорискови дългови, квазикапиталови и капиталови инвестиции, направени от партньорите по изпълнението в рамките на споразумения за споделяне на риска с бюджета на ЕС.

⁶ Дружество еднорог означава стартиращо предприятие — частна собственост, с пазарна оценка от 1 милиард евро или повече.

8 % от глобалните разрастващи се предприятия са базирани в Европа. Европа рискува да изостане в областта на стратегическите технологии, тъй като среща трудности да задържа и привлича технологични предприятия с голям потенциал за разрастване.

ДВОЙНАТА „ДОЛИНА НА СМЪРТТА“ ЗА СТАРТИРАЩИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

Фигура 1: Опростена илюстрация на двойната „долина на смъртта“ за стартиращите предприятия

Визията: превръщане на Европа в лидер при стартиращите и разрастващите се предприятия

Стратегията на ЕС за стартиращи и разрастващи се предприятия има за цел да превърне Европа в най-доброто място в света за създаване и растеж на глобални технологични дружества, включително дружества с дейност в областта на наукоемките технологии. Тя цели да подпомогне новатори, основатели и инвеститори да изберат Европа (инициативата „Изберете Европа!“⁷) чрез по-добри условия за стартиращите и разрастващите се предприятия, които да им позволят да се възползват от новите геополитически възможности, и чрез намаляване на причините за преместване извън ЕС. Това е от решаващо значение за стратегическите технологии, като например изкуствения интелект, квантовите технологии, усъвършенстваните полупроводници, медицинските технологии, биотехнологиите, приложенията в биоикономиката, чистите технологии и енергетиката (включително ядрените технологии), водните и сините технологии, сигурността, отбраната, космоса, роботиката и авангардните материали⁸.

⁷ In search of the EU unicorns – what do we know about them? (В търсене на еднорози в ЕС — какво знаем за тях?), технически доклад на Съвместния изследователски център, 2022 г., <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC127712>

⁸ Включително евентуални приложения с двойна употреба.

Като продължение на стратегията на Комисията за единния пазар⁹ и на други усилия за подобряване на стопанската среда стратегията е насочена към подобряване на достъпа до вътрешния пазар на ЕС, който има огромен потенциал да стимулира иновациите и да поддържа конкурентоспособността на европейските дружества на световно равнище. С нея се разкриват възможности за стартиращите и разрастващите се предприятия да растат и да достигат мащаба, който им е необходим, за да се конкурират ефективно.

За да се постигне това, със стратегията се цели европейската икономика да премине към модел, който е по-благоприятен за предприемачеството и иновациите. Стремешът е да се създаде динамична екосистема, в която се насърчават смелата визия и поемането на разумни рискове, а неуспехът се разглежда като необходима стъпка към напредъка. Стратегията ще стимулира промени в политиките и нормативната уредба в целия ЕС, като Комисията ще дава пример. Целта е да се проправи пътят на следващото поколение европейски стартиращи предприятия, предприятия кентаври и еднорози, които имат потенциала да се превърнат в световни технологични лидери.

В стратегията се определят редица законодателни, политически и финансови мерки в подкрепа на европейските стартиращи и разрастващи се предприятия както на равнището на ЕС, така и на равнището на държавите членки. Нейното въздействие ще се измерва чрез: 1) увеличаване на броя на стартиращите предприятия в ЕС, 2) увеличаване на броя на кентаврите¹⁰ в ЕС и 3) увеличаване на броя на еднорозите в ЕС, както и чрез съпоставката им с глобалните конкуренти на ЕС.

Стратегията е структурирана с оглед на различните нужди, с които може да се сблъска едно новаторско дружество през целия си жизнен цикъл — от учредяването до разрастването, достигането на зрелост и успех в ЕС — а именно:

- 1) благоприятстваща иновациите нормативна уредба;
- 2) по-добро финансиране;
- 3) бързо навлизане на пазара и разширяване;
- 4) подкрепа за най-добрите таланти; и
- 5) достъп до инфраструктура, мрежи и услуги.

Стратегията се придружава от Работен документ на службите на Комисията.

⁹ [Стратегия за единния пазар](#)

¹⁰ Дружество кентавър означава стартиращо предприятие, което е частна собственост и има пазарна оценка от 100 милиона евро или повече.

2. БЛАГОПРИЯТСТВАЩА ИНОВАЦИИТЕ НОРМАТИВНА УРЕДБА

Европа се отличава със строгите си регулаторни стандарти, които осигуряват стабилност и доверие както за инвеститорите от ЕС, така и за тези от трети държави. Регулаторната рамка на ЕС също така осигурява безопасност и яснота за стартиращите предприятия, като насърчава иновациите и предприемачеството. Същевременно Комисията активно облекчава административната тежест, като се стреми да я намали с 25 % за дружествата и с 35 % за МСП, с което ще се подобри гъвкавостта. Стратегията за единния пазар¹¹ търси решение за разпокъсаността и пречките пред свободното движение на стоки и услуги, като предлага солидна основа за растеж.

За да остане конкурентоспособен в бързо развиващите се глобални технологични условия, ЕС е изправен пред няколко предизвикателства. Регулаторната разпокъсаност в държавите членки затруднява ефективното функциониране на стартиращите и разрастващите се предприятия в рамките на единния пазар. Различните национални правни системи, особено в области като данъчното облагане, дружественото право и правото относно ценните книжа, създават пречки пред инвеститорите и ограничават притока на капитали. Стартиращите предприятия също така се сблъскват с трудности, свързани с различното трудово законодателство и високите разходи при неуспех, което увеличава несигурността както за учредителите, така и за инвеститорите. Освен това бавният темп на регулаторно одобрение на нови технологии, както и съществуващите регулаторни рамки, които не се адаптират бързо към иновациите, възпрепятстват навлизането на революционни продукти и услуги.

За да преодолее тези предизвикателства, ЕС трябва да внесе повече гъвкавост в своето регулиране. Предстоящият Европейски акт в областта на иновациите и 28-ият режим ще помогнат на стартиращите и разрастващите се предприятия да се развиват в целия ЕС. С приемането на Директивата за несъстоятелността ще се опростят процедурите в областта на несъстоятелността, което ще бъде от полза и за стартиращите предприятия, тъй като ще доведе до опростяване и ще намали разходите. В предстоящата препоръка относно данъчното облагане, която е част от Пакта за чиста промишленост, ще бъде препоръчано благоприятно третиране на непосредственото признаване на разходи и ускорената амортизация, както и предоставянето на стимули за данъчен кредит в подкрепа на инвестиционните дейности на стартиращи предприятия и разрастващи се предприятия. Освен това **регулаторните лаборатории**¹² могат да предоставят на стартиращите предприятия изпитвателна среда в реални условия, която да им позволи да усъвършенстват своите иновации, а регулаторните органи могат да разберат по-добре нуждите на нововъзникващите иновации и да коригират правилата, за да отговорят по-добре на тези предизвикателства. Следователно регулаторните лаборатории не само помагат на стартиращите

¹¹ Единният пазар: нашият европейски вътрешен пазар в един несигурен свят, COM(2025) 500 final.

¹² Заключение на Съвета относно регулаторните лаборатории и клаузите за експериментиране като инструменти за благоприятстваща иновациите, ориентирана към бъдещето и устойчива регулаторна рамка, която може да отговори на мащабните предизвикателства в ерата на цифровите технологии 2020/C 447/01 (ОВ С 447, 23.12.2020 г., стр. 1.).

предприятия¹³, но и насърчават по-тесното сътрудничество с органите, изграждат доверие и привличат инвестиции, а когато се прилагат за местни иновации, те могат да стимулират местното развитие на равнище територия.

В рамките на европейския семестър Комисията ще предложи специфични за всяка държава препоръки за подобряване на политиката в областта на иновациите и опростяване на стопанската среда в държавите членки. Комисията ще продължи да укрепва административния капацитет на държавите членки чрез Инструмента за техническа подкрепа. Освен това Комисията ще работи за ускоряване на процесите по стандартизация в ЕС, за да бъдат в крак с технологичния напредък, като гарантира, че навлизането на пазара и разширяването на дейността на стартиращите предприятия става по-плавно и бързо на целия единен пазар.

Действия

- **Комисията ще предложи 28-и европейски режим**, в рамките на който ще се осигури единен набор от правила за дружествата. Той ще включва корпоративна правна рамка на ЕС, основаваща се на решения на принципа „цифрови по подразбиране“, и ще помогне на дружествата да преодолеят пречките при създаването, разрастването и функционирането в рамките на единния пазар. С режима ще се опростят приложимите правила и ще се намалят разходите при неуспех, като се обърне внимание на конкретни аспекти в съответните области на правото, включително правото в областта на несъстоятелността, трудовото и данъчното право. С него ще се проучи възможността да се даде възможност на дружествата да се установяват в Европа по-бързо, в идеалния случай в рамките на 48 часа (първо тримесечие на 2026 г.).
- **Комисията ще предложи европейският бизнес портфейл** да залегне в основата на опростяването и цифровизирането на стопанската дейност в ЕС посредством създаването на цифрова самоличност за всички стопански субекти и осигуряването на рамка за обмен на проверени данни и удостоверения за самоличност, за да се даде възможност за безпроблемно цифрово взаимодействие между стопанските субекти и публичните администрации в целия Съюз (четвърто тримесечие на 2025 г.).
- **Комисията ще предложи Европейски акт в областта на иновациите, който също така ще насърчи създаването на регулаторни лаборатории**, за да се даде възможност на новаторите да разработват и изпитват нови идеи. В него ще се съдържа общо правно определение и основни принципи по отношение на създаването на регулаторни лаборатории, включително трансгранични или местни регулаторни лаборатории, с особено внимание за специфичните за отделните сектори нужди (първо тримесечие на 2026 г.).

¹³ Например над 60 % от стартиращите предприятия в сферата на финансовите технологии, участвали в регулаторни лаборатории, са успели да привлекат инвестиции през първите шест месеца от изпитвателната фаза (<https://www.jbs.cam.ac.uk/faculty-research/centres/alternative-finance/publications/early-lessons-on-regulatory-innovation-to-enable-inclusive-fintech/>), а с участието си в лаборатории шансовете им да привлекат финансиране са се увеличили с 50 % (<https://www.bis.org/publ/work901.pdf>).

- Комисията ще предложи провеждането на **добровolen „стрес тест за иновации“** от страна на **държавите членки**, състоящ се от препоръки към държавите членки за систематична оценка на потенциалното въздействие върху иновациите при подготовката на ново или преразгледано национално законодателство (първо тримесечие на 2026 г.).
- Комисията ще представи предложения за **намаляване на регулаторната тежест в стратегически сектори** чрез предстоящи секторни законодателни и незаконодателни предложения, като например Акта на ЕС за биотехнологиите, стратегията на ЕС за биоикономиката, стратегията на ЕС за науките за живата природа, Акта за авангардните материали, Регламента за медицинските изделия и сборен пакет от мерки за опростяване в областта на отбраната (от 2025 г.).
- Комисията ще **пребразгледа Регламента за стандартизацията**, за да направи процесите на създаване на стандарти по-бързи и по-достъпни, особено за МСП и стартиращите предприятия (второ тримесечие на 2026 г.).
- Комисията ще **започне проучване** за оценка на степента, в която корпоративното реструктуриране, организирано и регулирано на равнището на ЕС и на държавите членки, създава пречки пред стартиращите, разрастващите се и новаторските дружества за адаптирането на стопанската дейност и иновациите в различни сектори на икономиката, въз основа на данни на равнище предприятие (2026 г.). Това проучване ще подпомогне изпълнението на пътната карта за качествени работни места и на пакета от мерки за справедлива трудова мобилност.

3. ПО-ДОБРО ФИНАНСИРАНЕ ЗА СТАРТИРАЩИ И РАЗРАСТВАЩИ СЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

Европейските инвестиции в рисков капитал постигнаха високи резултати, като понастоящем възвращаемостта им е равна на или по-висока от тази на инвестициите извън ЕС¹⁴. Публичният сектор на ЕС играе важна роля в стимулирането на пазара на рисков капитал с инициативи като фонда InvestEU, по който беше мобилизиран частен капитал за инвестиции в МСП и разрастващи се предприятия. Европейският съвет по иновациите (ЕСИ) е подкрепил стартиращи предприятия в областта на наукоемките технологии с безвъзмездни средства и капиталови инвестиции в размер до 30 милиона евро, а в рамките на Инициативата за европейски технологични шампиони успешно са били обединени публични средства в подкрепа на европейските фондове за рискови инвестиции. През последните 30 години Европейският инвестиционен фонд (ЕИФ) е стимулирал растежа на сектора на рисковите инвестиции, като е разпределял до 7 милиарда евро годишно във фондове в цяла Европа. Този опит показва ползите от съчетаването на подкрепа чрез финансови посредници, както беше направено в рамките на InvestEU, които подпомагат развитието на екосистемата за рисков капитал като цяло, с преки капиталови инвестиции, извършвани от Фонда на ЕСИ, които дават възможност за вземане на стратегически решения при подбора на дружествата, в които да се инвестира, на инвестиционните партньори и инвестиционните насоки, както и с фондове със споделено управление, главно Европейския фонд за регионално развитие, който действа като катализатор за привличане на допълнителни частни средства чрез безвъзмездни средства и финансови инструменти. Чуждестранните рискови инвестиции в европейски дружества се увеличават от 2016 г. насам¹⁵. В ЕС има все по-голям брой бизнес ангели, по-специално успешни учредители, които желаят да реинвестират и да наставяват новото поколение стартиращи предприятия¹⁶.

Въпреки това финансовата система на ЕС продължава да бъде предимно банкова, като банковите активи възлизат на 300 % от БВП на ЕС в сравнение с едва 85 % в САЩ.¹⁷ Малкият размер на пазара на рискови инвестиции в ЕС се дължи на липсата на капиталова култура, избягването на риска и разпокъсаността на капиталовите пазари поради различаващите се национални правила¹⁸. Тази регулаторна разпокъсаност включва различаващо се законодателство в областта на несъстоятелността, дружественото право, данъчните системи и публичните пазари, което ограничава

¹⁴ InvestEurope, 2024 г.

¹⁵ ЕС плюс Обединеното кралство.

¹⁶ Регламентът за европейските доставчици на услуги за колективно финансиране за предприятия улеснява по-ефективното посредничество и намиране на партньори, включително между бизнес ангели и стартиращи предприятия, на общеевропейско равнище.

¹⁷ ЕИБ (2024 г.), Недостиг при разрастващите се предприятия: ограниченията на финансовия пазар, които задържат растежа на иновативните предприятия в Европейския съюз, Европейска инвестиционна банка, <https://data.europa.eu/doi/10.2867/382579>

¹⁸ ЕИБ (2024 г.), Недостиг при разрастващите се предприятия: ограниченията на финансовия пазар, които задържат растежа на иновативните предприятия в Европейския съюз, Европейска инвестиционна банка, <https://data.europa.eu/doi/10.2867/382579>

възможностите за излизане от инвестициите¹⁹. Съществуват големи различия на географски принцип що се отнася до наличието на такова финансиране, като някои държави членки все още се сблъскват със значителни проблеми на всички етапи на набиране на средства. Равнището на трансграничните инвестиции остава ниско, което също намалява перспективите за растеж и може да накара новаторските дружества да търсят по-големи пазари и по-облекчено финансиране извън Европа.

Продължава да съществува явен недостиг на финансиране, когато става въпрос за финансиране на разрастването на високорискови и капиталоемки технологии, изискващи инвестиции от над 100 милиона евро²⁰. Липсата на по-широк достъп до капитал за разрастване или растеж създава няколко риска за ЕС, а именно: i) загуба на дружества, за чиято начална фаза на растеж се е погрижила Европа, и ii) загуба на критични технологии, които са от съществено значение за бъдещото ни благоденствие. За да се запълни тази празнина и да се укрепят икономическата сигурност и технологичният суверенитет на ЕС, е необходим европейски фонд за разрастващите се предприятия с критична маса, който да работи при пазарни условия. Освен това, както бе обявено в съюза на спестяванията и инвестициите, Комисията ще проучи начини за подкрепа на ETCS 2.0 — по-задълбочена и още по-амбициозна структура, представляваща фонд от фондове, която обединява капитал от частни и публични инвеститори и се планира да бъде стартирана от ЕИФ до 2026 г. Ще бъде осигурено тясно сътрудничество и взаимно допълване между ETCS 2.0 и новия фонд за разрастване в Европа, за да се постигнат максимално въздействие и гъвкавост, особено с оглед на бъдещия Европейски фонд за конкурентоспособност.

Запазва се и високото ниво на търсене на финансиране за стартиращи предприятия в областта на наукоемките технологии. Въпреки че само за четири години Фондът на ЕСИ се превърна в един от основните европейски инвеститори в сферата на наукоемките технологии, търсенето на подкрепа от страна на много успешни дружества в областта на наукоемките технологии понастоящем не може да бъде удовлетворено²¹. Същевременно ЕСИ трябва да опрости и ускори процесите си, за да отговори по-добре на нуждите на своите заявители и потенциални инвеститори. Освен това ЕСИ ще черпи вдъхновение от практиките на ARPA и ще работи в тясно сътрудничество със своите доверени инвеститори, корпоративни партньори и най-успешните европейски иноватори, за да набележи нововъзникващите технологични тенденции и революционни технологии, които са от ключово значение за европейската конкурентоспособност и стратегическа автономност²².

¹⁹ Вж. обобщението на консултациите, включено в работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящата стратегия.

²⁰ Доклад на ЕИФ относно [недостига на финансиране за разширяващите се предприятия](#).

²¹ Едва 5,9 % от заявленията по инструмента „Ускорител“ на ЕСИ са били одобрени при последния краен срок за кандидатстване (октомври 2024 г.) — дял, който е сходен на тези при предишните крайни срокове.

²² ARPA (Агенцията за авангардни научноизследователски проекти) е агенция на правителството на Съединените щати, която финансира високорискови и високодоходни научни изследвания за постигане на революционни иновации в областта на науката и технологиите, първоначално създадена като ARPA (сега DARPA) към Министерството на отбраната, а по-късно възпроизведена в други сектори като енергетиката (ARPA-E) и здравеопазването (ARPA-H).

Особено жените предприемачи и инвеститори продължават да се сблъскват със значителни пречки пред достъпа до финансиране. Например при капиталовите инвестиции в технологични стартиращи предприятия все още преобладават изцяло мъжките екипи, като смесените по пол екипи получават 15 % от финансирането, докато изцяло женските екипи получават само 3 %²³. Укрепването на достъпа на жените до финансиране, увеличаването на тяхното представителство на ръководни длъжности в областта на финансите и насърчаването на инвестиционни мрежи, ръководени от жени, са от решаващо значение за преодоляване на тази трайна разлика между половете. С Плана за действие за социалната икономика и предстоящото му преразглеждане (2026 г.) също ще се работи за засилване на подкрепата за социалните иновации.

Към днешна дата европейските институционални инвеститори, включително пенсионните и застрахователните фондове, играят само ограничена роля на европейския пазар на рискови инвестиции. Между 2013 г. и 2023 г. на пенсионните фондове се падат едва 7 % от финансирането на рисков капитал в ЕС²⁴. Въпреки това някои държави — членки на ЕС, вече започнаха да предприемат инициативи за мобилизиране на институционални инвеститори за участие в рисков капитал²⁵.

Много стартиращи предприятия се затрудняват да използват своите нематериални активи, например интелектуална собственост (ИС), като обезпечение или гаранция за привличане на финансиране поради i) рестриктивни практики в областта на банкирането, ii) недостатъчно развита екосистема за оценяване на ИС, iii) липса на доверие в методите за оценка на ИС, iv) слаба осведоменост за международно признатите методи за оценка на ИС и, в по-общ план, v) ограничено пазарно признание на финансирането, обезпечено с ИС. В ЕС липсват стимули, които да насърчават банките и институционалните инвеститори да участват във финансиране, обезпечено с ИС.

Потенциалът на европейските бизнес ангели все още е ограничен от пречките пред трансграничните инвестиции и стопански практики, които блокират инвестициите на бизнес ангелите за дълъг период от време.

Законодателството на ЕС, като например **скрининга на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) и правилата за държавна помощ**, е от съществено значение за гарантиране на сигурността, стратегическите интереси и справедливостта на единния пазар на ЕС. Това се отнася и за ПЧИ в стартиращи и разрастващи се предприятия, където въпросите за собствеността върху интелектуалната собственост и местната добавена стойност са от решаващо значение. Понякога обаче прилагането на тези правила може да се възприеме от стартиращите предприятия като твърде обременително и задушаващо. Ето защо е важно тези инструменти да останат насочени към своите цели. В този смисъл текущото преразглеждане на Регламента за скрининг на преките чуждестранни инвестиции има за цел да хармонизира процесите на скрининг в държавите членки и да подобри сътрудничеството в целия ЕС. Комисията ще работи с държавите членки, за да гарантира, че процедурите за скрининг на ПЧИ са

23 Европейска комисия: Генерална дирекция „Научни изследвания и иновации“, She-Figures 2024 — Policy report, Служба за публикации на ЕС, 2025 г.

24 France Digitale, 2024 г.

25 Например инициативата Tibi във Франция или инициативата WIN в Германия.

ефективни, пропорционални, предвидими и не възпират законосъобразните инвестиции. Правилата за държавна помощ вече предлагат известна гъвкавост за стартиращи предприятия, като позволяват изключения от общите ограничения при помощ за предприятия „в затруднено положение“. Същевременно, тъй като настоящите определения се основават на статични финансови показатели, Комисията ще прецени как по-добре да адаптира тези правила, за да се осигури подкрепа за растежа на стартиращите предприятия.

Ограничената наличност на подходящи възможности за освобождаване от инвестиции е основна пречка пред нарастването на рисковия капитал и капитала за растеж в ЕС. Макар обемът на първичните публични предлагания (ППП) в Европа да е нараснал значително през последното десетилетие — до над 320 милиарда евро — освобождаването от инвестиции остава концентрирано в няколко държави, а размерът на фондовия пазар в ЕС е едва 55 % от БВП на ЕС в сравнение със 147 % в САЩ. На ЕС се падат едва 11 % от световните PPP.

За да се справи с основните предизвикателства пред функционирането на капиталовите пазари в ЕС, Комисията прилага стратегията **„Съюз на спестяванията и инвестициите“ (ССИ)**²⁶. Благодарение на ССИ ще се намали разпокъсаността на пазара, ще се създадат по-добри възможности за инвестиции за гражданите и ще се спомогне за разширяване на възможностите за финансиране на предприятията. По-конкретно, съюзът има за цел да се подобри достъпът до дялово и дългово финансиране за стартиращи и разрастващи се предприятия, да се засили ролята на рисковия капитал и институционалните инвеститори и да се съгласуват по-добре инструментите на ЕС за публично финансиране с целите на ССИ.

И накрая, **сливанията и придобиванията играят ключова роля за реинвестирането и разрастването на иновациите**, но над 60 % от изкупуванията на европейски стартиращи предприятия се извършват от учредени извън ЕС дружества. За да може ЕС да запази технологичния си суверенитет и да насърчи растежа на родните иновации, европейските корпорации трябва да се конкурират по-добре, за да задържат талантите и технологиите на нашия континент, като същевременно гарантират, че младите дружества могат сами да избират стратегиите си за растеж и излизане от пазара, без да се задушават амбициите им.

Действия

- Комисията ще **разшири обхвата на Европейския съвет по иновации** и ще опрости правилата му. ЕСИ ще се съсредоточи върху поетапното и насочено към решаването на сложни проблеми финансиране на високорискови иновации, като въведе процеси, подобни на тези в ARPA. Освен това ЕСИ ще разшири мрежата си от доверени инвеститори и ще потърси по-настойтелно отзиви и коментари от кентаврите и еднорозите в ЕС по отношение на политиката (2025 г.).
- Комисията ще работи с частни инвеститори, за да разгърне, като част от Фонда на ЕСИ, пазарно базиран, частно управляван и частно съфинансиран **фонд за**

²⁶ Съюз на спестяванията и инвестициите — стратегия за насърчаване на благосъстоянието на гражданите и икономическата конкурентоспособност в ЕС (COM(2025) 124 final).

разрастване в Европа²⁷ с целенасочена инвестиционна стратегия, ориентирана към преодоляване на недостига на финансиране на разрастващите се предприятия в областта на наукоемките технологии. Фондът за разрастване в Европа ще привлича значителни частни средства и ще осъществява преки капиталови инвестиции в стратегически сектори²⁸, за да допринесе за технологичния суверенитет и икономическата сигурност на Европа. Разгръщането на фонда за разрастване в Европа няма отражение върху следващата многогодишна финансова рамка. Фондът за разрастване в Европа ще работи в тясно сътрудничество с InvestEU и в допълнение към инициативата „Европейски технологични шампиони“ и други инструменти на групата на ЕИБ (2026 г.).

- Комисията, в координация с групата на ЕИБ, ще работи с големите институционални инвеститори за разработване на **доброволен Европейски пакт за инвестиции в иновации** за тези, които се ангажират да инвестират част от управляваните от тях активи във фондове на ЕС, фондове за рисков капитал и некотиран разрастващи се предприятия (2026 г.).
- Комисията ще използва и укрепи съществуващите инструменти и ще разработи нови инструменти за инвестиране в **европейски стартиращи и разрастващи се предприятия в областта на сигурността и отбраната** в съответствие с Бялата книга за бъдещето на европейската отбрана²⁹ и въз основа на предстоящия сборен пакет от мерки за опростяване в областта на отбраната. Тези инструменти биха могли да включват по-гъвкави и адаптивни подходи за финансиране на нововъзникващи новатори в областта на отбраната, включително и от Украйна, като например целенасочена подкрепа за отделни субекти; както и укрепване и разширяване на обхвата на наличните възможности за финансиране от ЕС, включително капиталови и дългови инструменти (2026 г.).
- Комисията ще разработи **рамка за оценка на ИС** с цел финансиране, обезпечено с ИС, в сътрудничество със Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост. Тя също така ще разшири фактологичната база за разработване на конкретни инструменти за финансиране на основата на ИС. (второ тримесечие на 2027 г.).
- Комисията ще подкрепи **европейските бизнес ангели** и техните мрежи, за да се осигурят повече възможности за разрастване на младите стартиращи предприятия (2026 г.).
- В контекста на предстоящия преглед на Насоките за оздравяване и преструктуриране Комисията ще преразгледа определението за „**предприятие в**

²⁷ Този фонд беше упоменат в предишни съобщения на Комисията, например в Пакта за чиста промишленост, като *фонд TechEU Scaleup* — концепцията е същата. Вътрешното управление на фонда от страна на Комисията ще бъде определено след приемането на стратегията.

²⁸ Като например изкуствения интелект, квантовите технологии, усъвършенстваните полупроводници, медицинските технологии, биотехнологиите, приложенията в биоикономиката, чистите технологии и енергията (включително ядрените технологии), водните и сините технологии, сигурността, отбраната, космоса, роботиката и авангардните материали, както и евентуални приложения с двойна употреба.

²⁹ Европейска Комисия, Съвместна бяла книга за европейската отбранителна готовност до 2030 г., 19 март 2025 г., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025JC0120>

затруднено положение“, като вземе предвид възможните пречки пред някои стартиращи и разрастващи се предприятия, които не са изложени на риск от прекратяване на дейността, да се възползват от други видове държавна помощ (от второто тримесечие на 2025 г.).

- Комисията ще преразгледа **Насоките за хоризонтални и нехоризонтални сливания**, като има предвид динамични критерии, като например конкуренцията в областта на иновациите (2027 г.).
- Комисията ще създаде **Европейска корпоративна мрежа**, за да интегрира по-добре големите дружества, корпоративните инвеститори в рисков капитал и корпоративните възложители на обществени поръчки в иновационната екосистема на ЕС, и да се възползва от иновативните решения, разработени от стартиращи предприятия. Членовете на мрежата ще предоставят консултации по свързаните с това политики, ще се ангажират с намирането на партньори на стартиращите предприятия и ще поемат доброволен ангажимент да предоставят привилегии на европейските стартиращи предприятия, когато се ангажират, инвестират и закупуват иновативни решения, особено когато използват публично финансиране или управляват критични научноизследователски или технологични инфраструктури (2026 г.).

4. БЪРЗО НАВЛИЗАНЕ НА ПАЗАРА И РАЗШИРЯВАНЕ

Успешната пазарна реализация на иновативните продукти зависи от комбинация от предприемачески дух, толерантен към рисковете капитал, пазарно търсене и обществена подкрепа. Университетите³⁰ играят решаваща роля в тази екосистема — бивши студенти са в основата на над 157 000 спин-оф предприятия и стартиращи предприятия, които потенциално ще генерират 6,1 милиона работни места през следващото десетилетие³¹. ЕС има дългогодишен опит с инициативи и публични политики в подкрепа на иновационните екосистеми. **Европейската единна патентна система, въведена през 2023 г., се очаква значително да намали разходите за издаване на патенти, да осигури единна защита и да ускори пазарната реализация на технологии в целия ЕС.**

В Европа превръщането на научните изследвания в търговски предприятия остава на ниско равнище, когато не става дума за високоефективни иновационни клъстери. Европейският институт за иновации и технологии³², мрежата „Enterprise Europe“³³, Европейската платформа за сътрудничество между клъстери и Европейските цифрови иновационни центрове (ЕЦИЦ) вече оказват подкрепа на предприемачеството и университетските стартиращи предприятия, но някои ключови въпроси остават неразрешени. Макар че на университетите се падат над 10 % от патентите, подадени в Европейското патентно ведомство, само една трета от тези патенти се използват с търговска цел. Ключов проблем е липсата на ориентиран към иновации начин на мислене в много университети, където няма достатъчно стимули за изследователите да търсят пазарна реализация на работата си. Правните, организационните и финансовите рамки за университетските спин-оф предприятия се различават в Европа, което води до големия различия в целия континент. Освен това процесът на възлагане на обществени поръчки в много държави от ЕС е твърде предпазлив по отношение на риска и дава предимство на утвърдените доставчици пред стартиращите предприятия. Това ограничава достъпа на стартиращите предприятия до обществени поръчки за иновативни решения. Корпоративните процеси за възлагане на поръчки също възпрепятстват способността на стартиращите предприятия да се разрастват, като иновациите често биват задушавани от практики, при които се избягва рискът.

За да създаде условия за една по-плотена иновационна среда, ЕС трябва да насърчи заздравяването на връзките между екосистемите чрез по-голяма

³⁰ Включително университетите за приложни науки и организациите за научни изследвания и технологии.

³¹ Redstone University Startup Index - Europe's Trillion Euro Opportunity (Индексът на стартиращите предприятия на Redstone University — възможност за Европа за трилиони евро), 2024 г. — <https://www.redstone.vc/research/redstone-university-startup-index>

³² Европейският институт за иновации и технологии (EIT) е оказал пряка подкрепа на над 9900 стартиращи и разрастващи се предприятия, които колективно са привлекли почти 10 милиарда евро външно финансиране, довело до развитието на дружества еднорози и новаторски дружества, чиято стойност понастоящем е 71,2 милиарда евро.

³³ Повече от 3500 консултанти от мрежата „Enterprise Europe“ (EEN) помагат на стартиращи и разрастващи се предприятия с безплатна бизнес подкрепа в почти 60 държави. Също така над 1500 клъстера насърчават иновациите и конкурентоспособността сред заинтересованите страни, включително стартиращи предприятия.

подкрепа за университетите, научноизследователските институции и стартиращите предприятия. Единната патентна система трябва да бъде въведена докрай от всички държави — членки на ЕС, за да се намалят разходите за патенти и да се улесни пазарната реализация на научните изследвания. По отношение на обществените поръчки Европейската комисия планира да преразгледа и предложи законодателни и незаконодателни мерки относно обществените и частните поръчки, които също ще спомогнат за по-добра подкрепа на стартиращите и разрастващите се предприятия чрез намаляване на възможните пречки и насърчаване на иновациите. Чрез допълнителни незаконодателни мерки ще се подобрят мониторингът, финансирането и националните мрежи за компетентности в държавите членки. Като подкрепи трансграничното сътрудничество в рамките на ЕС и опрости достъпа до процедурите за възлагане на обществени поръчки, ЕС може да създаде по-благоприятна среда за растеж и разрастване на стартиращите предприятия. За да се засили сътрудничеството между стартиращите предприятия и дружествата, следва да се поощряват стратегическите партньорства, което ще улесни стартиращите предприятия да си осигурят първите клиенти и да се разраснат. **Политиката на сближаване** може също да спомогне за свързването на регионални и национални участници, да насърчи териториалната свързаност и да способства за разрастването на стартиращите предприятия. Междинният преглед на политиката на сближаване ще има голямо значение за съгласуване на регионалните и националните усилия за подпомагане на стартиращите предприятия да се свързват с по-големи дружества и да навлизат на нови пазари.

И накрая, Комисията в сътрудничество с Европейската служба за външна дейност и държавите членки ще подкрепя **навлизането на стартиращите предприятия на световните пазари**, включително чрез използване на търговски споразумения, както и чрез поддръжка посредством делегациите на ЕС, мрежите на държавите членки и специални инструменти на ЕС³⁴. Комисията ще работи и за по-доброто интегриране на иновативни решения от стартиращи и разрастващи се предприятия във веригите за създаване на стойност по линия на **стратегията за Global Gateway** и ще използва нейните подкрепящи финансови инструменти, за да подобри достъпа им до развиващи се пазари.

Действия

- Комисията ще стартира инициативата „От лабораторията до единорога“, за да ускори пазарната реализация на резултатите от научните изследвания. В рамките на тази инициатива Комисията:
 - ще подкрепя водещи **европейски центрове за стартиращи и разрастващи се предприятия**, които имат за основа солидни университетски екосистеми, за трансграничното им свързване в мрежа и сътрудничество с цел осигуряване на достъп на стартиращи и разрастващи се предприятия до съответните услуги, инфраструктури и

³⁴ Включително онлайн платформи като портала Access2Markets на Комисията, специални бюра за съдействие в държави извън ЕС, подкрепяни от Комисията мрежи като Enterprise Europe, национални или европейски търговски камари в ЕС или на потенциални чуждестранни пазари.

- корпорации. Когато е уместно, ще се използват полезните взаимодействия със съществуващите мрежи (2026 г.);
- ще разработи **подробен план по отношение на лицензирането, поделянето на авторските и лицензионните възнаграждения и приходите, както и дяловото участие за академичните институции и техните изобретатели** при търговската реализация на ИС и създаването на спин-оф предприятия, в хармония с най-добрите търговски практики. Комисията ще подкрепи изграждането на капацитет у бюрата за трансфер на технологии и създаването на длъжностни функции „създатели на предприятия“ в организациите, извършващи научни изследвания, в това число организации за научни изследвания и технологии, научноизследователски инфраструктури и университети (2026 г.);
 - ще осигури правни насоки и насоки за изпълнение **на приложимите правила за държавна помощ** в подкрепа за стартиращите предприятия чрез изясняване на условията, при които университетите и публичните научноизследователски организации могат да предоставят права върху интелектуална собственост в съответствие с правилата за държавна помощ (2026 г.).
- Комисията ще предложи набор от мерки за **обществени поръчки, благоприятстващи иновациите**. По-конкретно:
 - в контекста на **преразглеждането на директивите на ЕС за обществените поръчки** Комисията ще търси начини за подобряване и опростяване на достъпа до обществени поръчки, като взема предвид нуждите на стартиращите и разрастващите се предприятия. В рамките на обществената консултация ще бъдат разгледани и въпроси от особена значимост за стартиращите и разрастващите се предприятия, като например ограничаване на твърде подробните спецификации и прекомерните финансови изисквания в тръжната документация и въвеждане на по-благоприятни за иновациите разпоредби относно правата на интелектуална собственост и анализа на стойността;
 - в контекста на преразглеждането на **Директивата на ЕС за обществените поръчки в областта на отбраната и сигурността** Комисията ще търси начини за насърчаване на включването на стартиращи и разрастващи се предприятия в обществени поръчки и ще вземе предвид евентуалното предпочитане на предприятията от ЕС при обществените поръчки с цел засилване на конкурентоспособността и технологичния суверенитет на ЕС;
 - в контекста на **Европейския акт в областта на иновациите**, в допълнение към гореизложеното, Комисията ще търси начини за увеличаване на общите инвестиции в обществени и частни поръчки за иновации в цяла Европа посредством i) осигуряване на ускорена процедура за обществени поръчки за услуги в областта на научноизследователската и развойната дейност, които не попадат в обхвата на директивите на ЕС за обществените поръчки, включително обществени поръчки в предпазарен стадий; ii) стимулиране на

ориентирани към иновации стратегии за снабдяване на частни възложители.

Комисията ще подкрепи горепосочените законодателни мерки с **незаконодателни мерки за подкрепа**, като например i) продължаване на наблюдението в целия ЕС на националните рамки на политиката за обществени поръчки в областта на иновациите и инвестициите в тях и интегрирането му в наборите от показатели на европейското научноизследователско пространство и европейската система за иновации; ii) засилване на подкрепата от страна на ЕС за финансиране на научноизследователската и развойна дейност за публичните купувачи за провеждане на съвместни обществени поръчки за иновации в стратегически сектори и технологии и iii) укрепване на европейската мрежа от национални експертни центрове в областта на обществените поръчки за иновации и по-нататъшното ѝ разпространение във всички държави членки.

5. ПОДКРЕПА ЗА НАЙ-ДОБРИТЕ ТАЛАНТИ В ЕВРОПА

Успехът на едно стартиращо предприятие зависи до голяма степен от достъпа до висококвалифицирани таланти. Някои държави — членки на ЕС, прилагат инициативи като визови схеми за цифрови номади, електронно пребиваване с използване на електронна идентификация и програми за квалифицирани работници, за да привлекат най-добрите таланти. Тези схеми имат за цел да улеснят преместването на висококвалифицирани кандидати и да помогнат на стартиращите предприятия да се възползват от талантите по света. Инициативи като „Резерв на ЕС от таланти“ и „Партньорства в подкрепа на талантите“ също ще спомогнат за набирането на квалифицирани граждани на трети държави, специално за секторите, които най-много се нуждаят от квалифицирана работна ръка. Освен това 59 % от стартиращите предприятия в Европа имат екипи, които работят от разстояние, като 78 % от инженерните екипи работят дистанционно. Тази тенденция помогна да се предотврати изтичането на мозъци от региона и даде възможност на стартиращите предприятия да получат достъп до по-широк кръг от европейски таланти, като същевременно оперативните разходи бяха сведени до минимум. Работата в отдалечени трансгранични екипи обаче продължава да бъде затруднена от сложността при данъчните и социалноосигурителните задължения.

Въпреки посочените инициативи конкуренцията за квалифицирани кадри остава ожесточена. За това допринасят пречките пред трансграничната мобилност, по-специално пречките пред признаването на квалификациите, неизползваният академичен потенциал, значително по-слабото представителство на жените и ограниченото многообразие. Освен това стартиращите предприятия често не могат да се сравняват със заплатите и придобивките, предлагани от по-големите дружества, което затруднява привличането на най-добрите служители. Сложността, свързана с **опциите върху акции на наетите лица (ОАНЛ)**, като например разликите в данъчното третиране в различните държави — членки на ЕС, създават допълнителни предизвикателства за стартиращите предприятия, когато предлагат непарични компенсации за привличане на квалифицирани таланти.

Важен въпрос е и обучението по предприемачество³⁵. По-малко от 50 % от учениците в средното и висшето образование в ЕС имат достъп до каквато и да е форма на обучение по предприемачество, което пречи на израстването на бъдещите предприемачи³⁶. Освен това в съществуващите рамки за управление и пазарна реализация на резултатите от академичните изследвания често липсват необходимите стимули, тъй като университетите отдават приоритет на академичните публикации пред пазарната реализация^{37,38}.

³⁵ Европейска комисия, съобщение „Съюз на уменията“, 2025 г., https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/union-skills_bg

³⁶ Европейска комисия, *Entrepreneurship 2020 Action Plan*

³⁷ [Challenges in academic commercialisation: a case study of the scientists' experiences](#)

³⁸ Доклад за бъдещето на европейската конкурентоспособност (2024 г.), стр. 241.

За да се справим с недостига на таланти, е важно да подобрим образованието по предприемачество, като гарантираме, че учениците придобиват уменията, начина на мислене и устойчивостта, необходими за иновациите и създаването на работни места. Програмите следва да бъдат по-добре съобразени с нуждите на промишлеността, за да могат учениците и студентите да придобият практически знания. Освен това насърчаването на **баланс между половете и многообразие сред ръководните кадри** в екосистемата на стартиращите предприятия ще спомогне за изграждането на по-силен и по-устойчив набор от таланти. **Университетите трябва също така да поставят по-силно ударение върху стимулирането на пазарната реализация на научните изследвания** и създаването на подходящи структури за възнаграждение на изследователите, които допринасят за създаването на спин-оф предприятия и трансфера на знания. Хармонизирането на някои аспекти на третирането на **опциите върху акции на наетите лица (ОАНЛ)**, включително данъчното облагане, във всички държави — членки на ЕС, ще намали административната сложност и ще насърчи повече стартиращи предприятия да предлагат ОАНЛ като конкурентно предимство. За да запазят талантите си, стартиращите предприятия трябва да продължат да използват модела на дистанционна работа, като се уверят, че ефективно се справят с предизвикателствата, свързани със здравеопазването, отговорностите за полагане на грижи, социалноосигурителните вноски и данъчното облагане при пенсиониране.

Директивата за синята карта на ЕС и предложението за Директива за дългосрочно пребиваващите лица имат голямо значение за улесняване на привличането и задържането на висококвалифицирани таланти от държави извън ЕС. Синята карта обаче е насочена предимно към служители, а не към учредителите на стартиращи предприятия или иновативните предприемачи. В някои държави членки има национални схеми, но процесът остава разпокъсан и сложен. Рационализирането на тези процедури за издаване на разрешения за работа и пребиваване ще спомогне за създаването на по-съгласувана и ефективна система. Освен това набирането на персонал на международно равнище от държави извън ЕС ще бъде от съществено значение за задоволяване на нарастващото търсене на специализирани умения на всички равнища в екосистемата на стартиращите предприятия.

Действия

Комисията ще стартира **инициативата „Син килим“** в подкрепа на привличането и задържането на висококвалифицирани и разнообразни таланти от ЕС и от държави извън ЕС. Като част от тази инициатива (през 2025—2026 г.) Комисията:

- активно ще насърчава и ще положи допълнителни усилия в подкрепа на **обучението по предприемачество и повишаването на квалификацията** в тази сфера, включително чрез ЕИТ, като поощрява баланса между половете и многообразието;
- ще разработи **план на рамка за академично кариерно развитие**, съгласно която се възнаграждават дейностите за пазарна реализация на научните изследвания, включително преминаването от университетските среди към промишлеността и обратно, например в критериите за оценка и повишение на

академичния състав, като част от рамката за компетентност на академичния състав, обявена в съюза на уменията³⁹.

- ще проучи най-добрите практики, свързани с третирането на **опциите върху акции на наетите лица при стартиращи предприятия, като разгледа включително законодателни мерки за хармонизиране на някои аспекти на тяхното третиране;**
- ще предложи препоръка за **премахване на данъчните пречки пред работещите от разстояние трансгранични служители** за стартиращите и разрастващите се предприятия;
- ще представи **пакет от мерки за справедлива трудова мобилност**, включително изясняване на правилата за съгласуване при социалното осигуряване в случай на трансгранична работа от разстояние, и **инициатива за преносимост на уменията** с цел допълнително улесняване и опростяване на признаването на квалификациите, включително за граждани на трети държави (2026 г.);
- ще приеме **стратегия на ЕС за визите**, която ще включва мерки за по-успешно привличане в ЕС на висококвалифицирани студенти, изследователи, предприемачи и обучени работници от трети държави, например чрез максимално използване на Директивата за студентите и изследователите и Директивата за синята карта, особено за учредителите на стартиращи предприятия (четвърто тримесечие на 2025 г.);
- ще стартира пилотна инициатива за **многофункционални точки за законосъобразен достъп** със специален акцент върху уменията в областта на ИКТ (четвърто тримесечие на 2025 г.). Пилотният проект ще служи като единно звено за информация и помощ на висококвалифицирани специалисти, студенти и изследователи в сектора на ИКТ, които се интересуват от работа в ЕС;
- ще разгърне целенасочени информационни дейности, **за да популяризира Директивата за синята карта на ЕС** сред висококвалифицираните работници от държави извън ЕС и работодателите, във връзка с ползите от синята карта на ЕС, включително възможността притежателят на синя карта на ЕС и на членовете на неговото семейство да получат по-лесен достъп до статут на дългосрочно пребиваващи в ЕС;
- **ще насърчава държавите членки да въведат ускорени схеми**, които да позволяват на отговарящите на условията учредители на стартиращи предприятия да получат разрешение за пребиваване и работа по опростени и ускорени процедури;
- **ще опрости и подсили съществуващите услуги в рамките на EURAXESS за иноваторите**, включително чрез предлагане на индивидуална подкрепа за таланти от държави извън ЕС, като им предоставя важна информация за съответните процедури в различните държави — членки на ЕС.

³⁹ [Съобщение „Съюз на уменията“](#)

6. ДОСТЪП ДО ИНФРАСТРУКТУРА, МРЕЖИ И УСЛУГИ

Стартиращите предприятия се нуждаят от най-съвременни изследвания, технологични съоръжения и експертен опит за бързо изпитване, мащабиране и валидиране на нови продукти, което скъсява срока до пускане на пазара и прави по-успешна пазарната реализация. Това се подкрепя по линия на „Хоризонт Европа“ чрез Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии, което ще обхваща 13 нови инфраструктурни комплекси за изкуствен интелект, предлагащи изчислителна мощ и персонализирана подкрепа на МСП и стартиращи предприятия⁴⁰.

Мрежи като **Enterprise Europe**, **Европейските цифрови иновационни центрове** и **ЕИТ** предоставят целенасочена помощ. Но въпреки тези ресурси **недостигът на информация, сложните процеси за достъп и разпокъсаността при споразуменията за управление на ИС** продължават да пречат осезаемо. Много стартиращи предприятия трудно се ориентират в **лабиринта от услуги**, като не могат лесно да открият подходящите **научноизследователски инфраструктури** или възможности за финансиране. Липсата на ясни входни точки и разпокъсаният достъп до финансиране, услуги и информация задълбочават проблема, като оставят стартиращите предприятия без опростени пътища за достъп до наличната подкрепа. Правилата за държавна помощ, свързани с достъпа до публични инфраструктури, понякога се възприемат като неясни.

Стартиращите предприятия, разрастващите се предприятия, иноваторите и инвеститорите се нуждаят от по-бърз и по-добър достъп до ресурсите, които са им необходими за просперитет и растеж. В контекста на предстоящия Европейски фонд за конкурентоспособност Комисията ще рационализира съществуващите информационно-технологични центрове в ЕС с цел създаване на единна цифрова входна точка за европейските новатори, инвеститори и доставчици на услуги, за да могат да намират, сравняват и получават достъп до програми за финансиране, услуги и инфраструктура. Тази инициатива ще бъде осъществена при взаимодопълняемост с платформата TechEU на ЕИБ.

Действия

- Комисията ще разработи **Харта за достъп на индустриалните потребители до научноизследователски и технологични инфраструктури**, включително за стартиращи и разрастващи се предприятия, и когато е необходимо, ще опрости и хармонизира различните условия за достъп и договорни условия. Комисията ще подкрепи финансово достъпа на стартиращи предприятия до компютърни съоръжения с използване на изкуствен интелект (2025 г.).
- Въз основа на Хартата и посредством законодателни мерки **Европейският акт в областта на иновациите** ще способства допълнително за това новаторските дружества да разполагат с достъп до европейски научноизследователски и технологични инфраструктури (първо тримесечие на 2026 г.).

⁴⁰ Които ще бъдат разгърнати в контекста на плана за действие „Континент на ИИ“.

- Комисията ще осигури правни насоки и **насоки за изпълнение на приложимите правила за държавна помощ**, за да изясни условията, при които университетите и публичните научноизследователски организации могат да предоставят достъп до инфраструктура в съответствие с правилата за държавна помощ (2026 г.).

7. ИЗМЕРВАНЕ НА НАПРЕДЪКА

Понастоящем няма единни за ЕС определения на понятията „стартиращо предприятие“, „разрастващо се предприятие“ и „новаторско дружество“. 11 държави — членки на ЕС, са приели правно определение за стартиращо предприятие⁴¹, а пет държави членки — за разрастващо се предприятие⁴², като в общия регламент за групово освобождаване и в регламента за „Хоризонт Европа“ също са установени определения на равнището на ЕС за различни цели. Това създава несигурност и затруднява събирането на данни или оценката на състоянието на екосистемата във всеки един момент, да не говорим за разработването на целенасочени политически мерки за тези видове дружества. Европейският сравнителен доклад за иновациите (ЕСДИ) и структурната бизнес статистика на Евростат (СБСЕ) предоставят ценна информация за бързоразвиващите се предприятия и европейските иновационни екосистеми, но тълкуването им страда от липсата на стандартни и общоприети определения.

Съответно налице е **необходимост от хармонизирани определения на понятията „стартиращо предприятие“, „разрастващо се предприятие“ и „новаторско дружество“**, не само за да се измерва въздействието на стратегията и нейните политически мерки, но и за да може Комисията да предложи допълнителни целенасочени мерки за опростяване или подкрепа за тези категории дружества.

Действия

- Комисията ще предложи **определения за понятията „стартиращо предприятие“, „разрастващо се предприятие“ и „новаторско дружество“**, като вземе под внимание съществуващите определения за МСП и за малко дружество със средна пазарна капитализация (първо тримесечие на 2026 г.).
- Комисията ще създаде **Европейски индекс на стартиращите и разрастващите се предприятия**, който ще измерва въз основа на набор от показатели резултатите на европейските и националните екосистеми за стартиращи и разрастващи се предприятия. Показателите ще включват, наред с другото, броя на стартиращите предприятия, разрастващите се предприятия, кентаврите и еднорозите. Индексът ще се използва и за измерване на въздействието на стратегията чрез **три ключови показателя за изпълнението**: 1) увеличаване на броя на стартиращите предприятия в ЕС, 2) увеличаване на броя на кентаврите в ЕС и 3) увеличаване на броя на еднорозите в ЕС (считано от 2026 г.), както и чрез съпоставката им с глобалните конкуренти.
- Комисията ще извършва **ежегодно проучване на стартиращите и разрастващите се предприятия** за оценка на това как учредителите на новаторски дружества възприемат подобряването на регулаторната среда в ЕС с течение на времето (считано от 2026 г.).

⁴¹ България, Дания, Естония, Гърция, Унгария, Италия, Латвия, Литва, Португалия, Словения, Испания.

⁴² България, Дания, Естония, Гърция, Португалия.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Европа се намира в преломен момент и е особено важно стартиращите и разрастващите се предприятия да бъдат поставени в центъра на нейната програма за конкурентоспособност, за да се осигури бъдещият растеж и благосъстояние. В Стратегията на ЕС за стартиращи и разрастващи се предприятия се определят визията на Европейската комисия и основите на тази трансформация, като се използват нашите силни страни и същевременно се оползотворяват възможностите, които поражда настоящото геополитическо положение.

Настоящата стратегия прилага цялостен подход, като опростява процесите на всеки етап от развитието на стартиращите предприятия и съчетава краткосрочни действия с дългосрочни реформи, за да създаде екосистема, в която стартиращите предприятия от всеки сектор могат да процъфтяват — и да изберат да останат или да се преместят в Европа. Тя е насочена към постепенната интеграция на държавите — кандидатки за членство в ЕС.

Ключът към успеха се крие в бързото и ефективно прилагане. Ключови моменти като Европейския акт в областта на иновациите и 28-ия режим за дружествата ще бъдат от решаващо значение за постигането на тези цели. Стратегията съвместява политическа, законодателна и финансова подкрепа, като поставя силен акцент върху отчетността чрез ясни инструменти за проследяване. Европейската комисия ще дава пример, като привлече общността на стартиращите и разрастващите се предприятия, включително чрез редовни срещи на европейските дружества еднорози и кентаври, в изготвянето и изпълнението на тези планове.

Сътрудничеството между държавите членки е от решаващо значение за успеха. Форумът на Европейския съвет по иновациите ще проследява напредъка и ще превръща амбициите в действия, а политическата подкрепа ще бъде жизненоважна за навременното и ефективно постигане на целите на стратегията.

Време е да превърнем Европейския съюз в най-предпочитана дестинация на иновациите, като създадем възможности за растеж, разрастване и успех за стартиращите и разрастващите се предприятия. На нашия континент.

Комисията приканва Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета и заинтересованите страни да одобрят **Стратегията на ЕС за стартиращи и разрастващи се предприятия** и да допринасят активно за изпълнението на заложените в нея инициативи.

Комисията ще докладва за изпълнението на стратегията до края на 2027 г.

**СТРАТЕГИЯ НА ЕС ЗА СТАРТИРАЩИ
И РАЗРАСТВАЩИ СЕ ПРЕДПРИЯТИЯ**
ОБОБЩЕНИЕ НА ДЕЙСТВИЯТА

<u>I. БЛАГОПРИЯТСТВАЩА ИНОВАЦИИТЕ НОРМАТИВНА УРЕДБА</u>	
Действия	
• 28-и режим за дружествата (първо тримесечие на 2026 г.) • Европейски бизнес портфейли (четвърто тримесечие на 2025 г.) • Европейски акт в областта на иновациите (първо тримесечие на 2026 г.) • Доброволен „стрес тест за иновации“ (първо тримесечие на 2026 г.) • Намаляване на регулаторната тежест в стратегически сектори (считано от 2025 г.) • Преразглеждане на Регламента за стандартизацията (2026 г.) • Проучване на корпоративното реструктуриране (2026 г.)	
<u>II. ПО-ДОБРО ФИНАНСИРАНЕ ЗА СТАРТИРАЩИ И РАЗРАСТВАЩИ СЕ ПРЕДПРИЯТИЯ</u>	
Действия	
• Разширяване и опростяване на Европейския съвет по иновациите (2025 г.) • Фонд за разрастване в Европа (2026 г.) • Европейски пакт за инвестиции в иновации (2026 г.) • Европейски инвестиционни инструменти за стартиращи и разрастващи се предприятия в сферата на сигурността и отбраната (2026 г.) • Рамка за оценка на ИС (второ тримесечие на 2027 г.) • Подкрепа за европейските бизнес ангели (2026 г.) • Преразглеждане на определението за „предприятие в затруднено положение“ (считано от второ тримесечие на 2025 г.) • Преглед на Насоките за хоризонтални и нехоризонтални сливания (2027 г.) • Европейска корпоративна мрежа (2026 г.)	
<u>III. БЪРЗО НАВЛИЗАНЕ НА ПАЗАРА И РАЗШИРЯВАНЕ</u>	
Действия	
• Инициатива „От лабораторията до еднорога (2026 г.) • Мерки за обществени поръчки, благоприятстващи иновациите (2025—2026 г.)	
<u>IV. ПОДКРЕПА ЗА НАЙ-ДОБРИТЕ ТАЛАНТИ В ЕВРОПА</u>	

Действия
• Инициатива „Син килим“ (2025—2026 г.) • Пакет от мерки за справедлива трудова мобилност (2026 г.)
<u>V. ДОСТЪП ДО ИНФРАСТРУКТУРА, МРЕЖИ И УСЛУГИ</u>
Действия
• Харта за достъп на индустриалните потребители до научноизследователски и технологични инфраструктури (2025 г.) • Европейски акт в областта на иновациите, насърчаващ достъпа на новаторските дружества до европейски научноизследователски и технологични инфраструктури (първо тримесечие на 2026 г.) • Насоки относно приложимите правила за държавна помощ за университети и публични научноизследователски организации за предоставяне на достъп до инфраструктура (2026 г.)
<u>VI. ИЗМЕРВАНЕ НА НАПРЕДЪКА</u>
Действия
• Определяне на понятията „стартиращо предприятие“, „разрастващо се предприятие“ и „новаторско дружество“ (2026 г.) • Ежегодно проучване на стартиращите и разрастващите се предприятия (считано от 2026 г.) • Европейски индекс на стартиращите и разрастващите се предприятия (считано от 2026 г.)